

**POLÍTICA  
UNIVERSITÀRIA**

**N. 14**

# **Via Universitària: Accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris (2020-2022)**

**Resultats principals, conclusions  
i propostes**

Via Universitària:  
Accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns  
dels estudis universitaris (2020-2022)  
Resultats principals, conclusions i propostes

Col·lecció: Política Universitària. N. 14  
Maig de 2022

Edita: Xarxa Vives d'Universitats  
Universitat Jaume I · Edifici Àgora, 10  
Av. Vicent Sos Baynat, s/n, 12006, Castelló de la Plana  
www.vives.org  
xarxa@vives.org

Diseny i maquetació: Dataly (www.dataly.es)

ISBN: 978-84-09-38051-0  
Aquesta obra està subjecta a la llicència  
Creative Commons BY-NC-SA



## AUTORIA

### Direcció

Antonio Ariño Villarroya  
Ramon Llopis Goig  
Miquel Martínez Martín  
Ernest Pons Fanals  
Anna Prades Nebot

### Equip de recerca

Montserrat Casalprim Ramonet  
Lidia Daza Pérez  
Marina Elias Andreu  
Pilar Figuera Gazo  
Fidel Molina Luque  
Ingrid Noguera Fructuoso  
Luis Ortiz Gervasi  
Betlem Sabrià Bernadó  
Albert Sánchez-Gelabert  
Inés Soler Julve  
Mercedes Torrado Fonseca  
Helena Troiano Gomà

**Xarxa Vives**  
d'universitats 

Direcció tècnica:



Amb el suport de:



## ÍNDEX

- 4 Pròleg**
- 5 Què és Via Universitària?**
- 10 Accés a la universitat i trajectòries**
- 14 Condicions d'estudi**
- 17 Finançament dels estudis:  
ingressos i habitatge**
- 20 Característiques del procés  
d'ensenyament i aprenentatge**
- 23 Vinculació amb la universitat**
- 26 Via Universitària des de la perspectiva  
de gènere**
- 30 Els estudiants de màster**
- 33 Conclusions**
- 41 Equip de treball**

---

## PRÒLEG

---



Em plau compartir-vos els resultats de la tercera edició de l'informe Via Universitària. Aquest projecte, que va néixer al 2014 prenent com a referència els informes ECoViPEU i Eurostudent, té com a objectiu ajudar a conèixer millor el perfil de l'estudiant universitari i les seves condicions de vida i d'estudi.

En aquest sentit, cada cop hi ha més consens en reconèixer la dimensió social de les universitats. El Comunicat de Roma de finals de 2020 és molt explícit en la importància de garantir l'equitat d'oportunitats al sistema universitari, tant a nivell d'accés, de progrés acadèmic com d'inserció laboral.

Ara bé, el context d'aquesta tercera edició és singular, atès que se situa al primer quadrimestre del curs 20-21, és a dir, un període on l'activitat universitària es va veure molt condicionada per les restriccions sanitàries derivades de la pandèmia. Per això l'informe conté una informació de gran valor atès que prové directament de l'experiència, les vivències i la percepció dels estudiants durant la situació d'emergència viscuda arran de la pandèmia de COVID-19.

Per altra banda, el projecte Via Universitària és un notable exemple de col·laboració interuniversitària que coordina la Xarxa Vives en el marc del pla d'actuació que impulsem les 22 universitats membres. És, alhora, un bon exemple d'aliances institucionals per a l'assoliment d'objectius compartits. En aquesta tercera edició s'ha comptat de nou amb l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya com a direcció tècnica de l'estudi i amb la col·laboració de l'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra, l'Agència Valenciana d'Avaluació i Prospectiva (AVAP) i la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya.

Voldria destacar també el treball rigorós de la direcció científica, la direcció tècnica, la direcció executiva, els investigadors i les investigadores, el consell assessor i els membres de les unitats de qualitat de les universitats de la Xarxa Vives durant els tres anys que ha durat el projecte.

Però, sobretot, vull agrair la participació dels estudiants que van decidir contestar l'enquesta. Sense la seva predisposició a respondre amb paciència el qüestionari en què es basa aquest informe no seria possible l'anàlisi que s'hi presenta. En aquest sentit, cal destacar que a la tercera edició han participat gairebé 50 mil estudiants de les 20 universitats participants. Això implica una taxa de resposta encara més alta que en edicions anteriors, gairebé del 14%. Aquesta és la millor garantia de fiabilitat dels resultats presentats en aquest informe.

En un moment com l'actual on s'ha accelerat el ritme de canvis socials, i on els reptes que afronten les universitats són cada cop més urgents, és més necessària que mai una bona diagnosi de les condicions de vida dels estudiants. Per ajudar a la presa de decisions en relació amb les polítiques universitàries que facin possible un millor futur.

**Javier Lafuente Sancho**

*President de la Xarxa Vives d'Universitats*

*Rector de la Universitat Autònoma de Barcelona*

**QUÈ ÉS VIA UNIVERSITÀRIA?**

---

# QUÈ ÉS VIA UNIVERSITÀRIA?

---

Anna Prades Nebot

Cap de l'Àrea d'Internacionalització i  
Generació del Coneixement d'AQU  
Catalunya

## QUÈ ÉS?

Via Universitària és un estudi que té com a objectiu conèixer el perfil de l'alumnat universitari, les condicions d'estudi i la satisfacció que té amb la universitat i la docència. Aquest estudi té l'ambició d'esdevenir un instrument útil als diferents nivells de governança universitària per establir polítiques d'equitat i qualitat en el sistema universitari. L'objectiu final és promoure actuacions que assegurin que tots els estudiants, amb diferents condicions socials, puguin accedir als estudis d'educació superior, aprofitar-ne l'experiència educativa, finalitzar-los i tenir una bona inserció laboral amb independència de factors com l'origen social o el sexe.

## D'ON VE?

Via Universitària és l'hereva de l'ECoviPEU, enquesta de l'any 2011 dirigida per la Universitat de València amb l'objectiu d'impulsar un observatori de la vida i la participació dels estudiants universitaris a l'Estat espanyol. La primera edició de Via Universitària sorgeix de la necessitat d'alinejar-se amb la majoria de sistemes universitaris europeus que participen en Eurostudent, atès que l'Estat espanyol no hi participa des de l'edició 2008-2011. El projecte l'impulsa la Fundació Jaume Bofill i la Xarxa Vives d'Universitats, i desenvolupa el treball de camp l'any 2015.

Taula 1. Resultats del treball de camp de Via Universitària

	Població	Mostra	Resposta	Error
1a edició*	350,136	20,510	5.8%	0.7%
2a edició	344,851	41,502	12.0%	0.5%
3a edició	358,258	49,291	13.8%	0.4%

\* Dades de població aproximades

La segona edició de Via Universitària, que es desenvolupà entre 2017 i 2019, va incloure, per primera vegada, una secció al qüestionari destinada a conèixer l'experiència de l'alumnat sobre el procés d'ensenyament aprenentatge. A més, es va reforçar la part tècnica, i se'n va reorientar l'estratègia de difusió. Pel que fa a la part tècnica, els dos canvis principals van ser la vinculació de les titulacions a un catàleg que permet agrupar-les en quatre nivells (ensenyament, subàmbit detallat, subàmbit ampliat i àmbit disciplinari), i l'homogeneïtzació de les variables fetes servir pels diferents grups de recerca mitjançant un catàleg de variables. Pel que fa a la difusió, es va incloure com a grup d'interès a les unitats tècniques de qualitat, implicant-les en el llançament i la difusió de l'estudi, i oferint-los un informe de resultats per facilitar-los la inclusió dels resultats de l'estudi als seus processos d'avaluació de qualitat. Finalment, els informes de resultats es van redissenyar per a ser més *user-friendly*.

En aquesta tercera edició, la direcció científica va decidir que era pertinent adaptar el qüestionari per copsar com ha impactat la pandèmia en les condicions de vida de l'alumnat, tot mantenint el corpus bàsic de les preguntes de l'estudi.

Les preguntes específiques que s'han afegit són en relació als aspectes següents:

- Adaptacions de matrícula i mobilitat al context actual
- Valoració de la resposta de la universitat
- Estat psicoemocional

---

## QUÈ ÉS VIA UNIVERSITÀRIA?

---

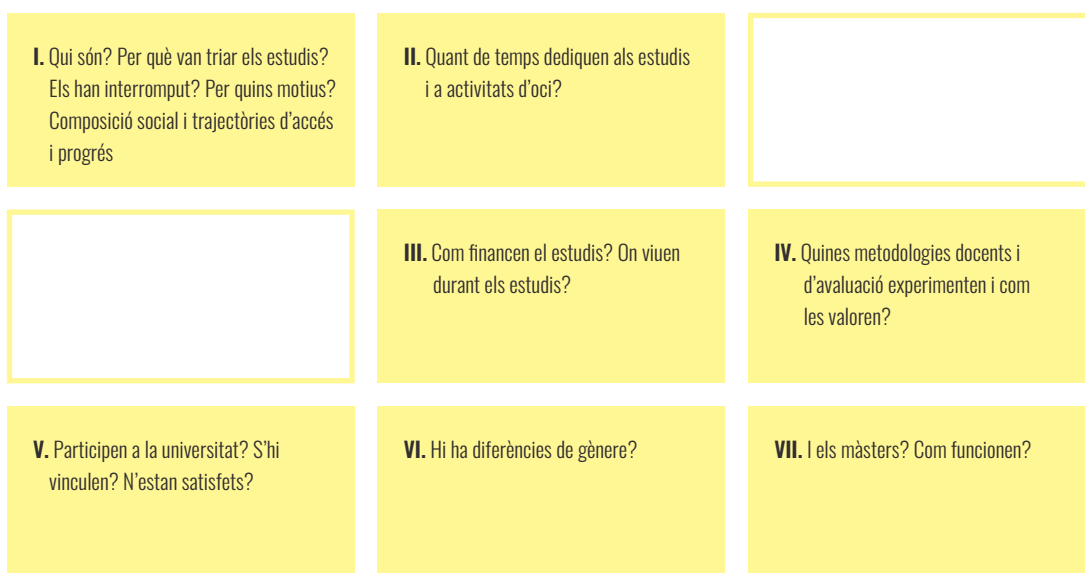
- Classes en línia. Assistència, dificultats i beneficis
- Impactes econòmics i en la salut

Amb gairebé un 14% de resposta, la tercera edició de Via Universitària s'ha convertit en l'edició amb més cobertura de les fetes fins ara, donant al sistema universitari no només una informació valuosíssima en si mateixa, sinó també comparable entre universitats i titulacions equivalents.

### TEMES QUE S'ANALITZEN

La figura 1 il·lustra algunes de les qüestions a les quals es dona resposta en els capítols següents del present informe.

Figura 1. Àmbits de la vida de l'estudiant explorats en els diversos capítols



### VIA UNIVERSITÀRIA 2020-2022

Fins a 20 universitats de la Xarxa Vives i més de 1.500 titulacions han participat en aquesta edició de l'estudi, fet que el converteix en un projecte de gestió complexa que no seria possible sense la implicació de l'alumnat que hi participa i el compromís de les universitats. Sens dubte, la característica més prominent del projecte és el caràcter col·laboratiu. L'alumnat aporta les dades, el personal investigador les analitza, la xarxa d'universitats i els organismes implicats en fan possible l'estudi i n'organitzen la difusió externa, i els responsables polítics, conjuntament amb les universitats, a través de les unitats tècniques de qualitat, es fan responsables de l'anàlisi en clau interna de les dades per al disseny dels processos de millora.

---

## QUÈ ÉS VIA UNIVERSITÀRIA?

---

Les fases del projecte han estat les següents:

Figura 2. Fases del programa Via Universitària (2020-2022)



Cal subratllar que aquesta tercera edició que teniu entre mans presenta dues característiques que la fan única:

- a. Per un cantó, és la segona edició de l'estudi amb una mateixa direcció tècnica que té una voluntat clara de consolidació i comparabilitat temporal. Aquests tipus d'estudis proporcionen una informació molt valuosa pels diferents agents d'interès, però aquest valor es multiplica si a més possibilita metodològicament i analíticament una anàlisi evolutiva de les realitats socials. Ens trobem, doncs, en una primera oportunitat d'avaluar tendències (a curt termini) dels resultats d'aquest estudi.
- b. A ningú se li escapa, però, que aquesta edició està fortament influenciada per un context de crisi sanitària derivada de la COVID-19. Les universitats han estat un dels molts àmbits socials que han tingut un repte majúscul per adaptar-se a les noves condicions que el context exigia. Concretament, en aquest estudi s'ha preguntat a l'alumnat per la seva situació durant el primer semestre del curs 2020-2021: havíem superat la sobtada primera onada, i encaràvem el semestre amb un seguit de mesures per contenir les onades epidèmiques posteriors. Un context de docència en línia, confinaments, context econòmic incert, pèrdua de contacte social, etc. Sens dubte, aquest context fa complexa l'anàlisi evolutiva a la qual ens referíem en el primer punt per a molts aspectes, però també ofereix una oportunitat única per avaluar la resposta de les universitats a aquesta emergència sanitària i l'impacte en la qualitat docent. Tant per poder mirar enrere i aprendre del passat com, sobretot, per poder encarar el futur amb major coneixement.



---

# QUÈ ÉS VIA UNIVERSITÀRIA?

---

## FITXA TÈCNICA

Taula 2. Fitxa tècnica de Via Universitària (2020-2022)

<b>Coordinació</b>	Xarxa Vives d'Universitats
<b>Col·laboració i suport</b>	Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU) Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra (AQUA) Agència Valenciana d'Avaluació i Prospectiva (AVAP)
<b>Direcció científica i tècnica</b>	Antonio Ariño (UV), Miquel Martínez (UB), Ramon Llopis (UV), Ernest Pons (UB) i Anna Prades (direcció tècnica, AQU Catalunya)
<b>Universitats participants<sup>1</sup></b>	UAO, UA, UdA, UAB, UB, UCH, UdG, UIB, UIC, UJI, UdL, UMH, UOC, UPC, UPV, UPF, URL, URV, UV i UVic-UCC
<b>Univers</b>	Persones matriculades en el curs 2020-2021 en els estudis oficials de grau/bàtxelor <sup>2</sup> o màster universitari de qualsevol curs i centre propis de les universitat (excepte títols d'inici gener/febrer)
<b>Dates del treball de camp</b>	Febrer-març del 2021 (el marc temporal de referència en el qüestionari és el primer semestre del curs 2020-2021)
<b>Metodologia</b>	Enquesta en línia, no estratificada, encarregada a ESAM Tecnologia SL
<b>Anàlisi de resultats</b>	L'anàlisi dels resultats l'han duta a terme sis grups de recerca, amb la implicació de personal acadèmic de diferents disciplines i universitats. Hi ha participat professorat docent i investigador de sis de les universitats participants (UdA, UAB, UB, UdL, UPF i UV)

<sup>1</sup> Universitat Autònoma de Barcelona (UAO), Universitat d'Alacant (UA), Universitat d'Andorra (UdA), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB), Universitat Cardenal Herrera CEU (UCH), Universitat de Girona (UdG), Universitat de les Illes Balears (UIB), Universitat Internacional de Catalunya (UIC), Universitat Jaume I (UJI), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Miguel Hernández d'Elx (UMH), Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Universitat Politècnica de València (UPV), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat Ramon Llull (URL), Universitat Rovira i Virgili (URV), Universitat de València (UV) i Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC).

<sup>2</sup> La paraula per a "grau" en el sistema educatiu andorrà és bàtxelor.

Taula 3. Resultats del treball de camp de Via Universitària (2020-2022)

	<b>Població</b>	<b>Mostra</b>	<b>Resposta</b>	<b>Error</b>
<b>Graus/bàtxelors</b>	303,215	43,046	14.2%	0.4%
<b>Màsters universitaris</b>	55,043	6,245	11.3%	1.2%
<b>Total</b>	358,258	49,291	13.8%	0.4%

**ACCÉS A LA UNIVERSITAT  
I TRAJECTÒRIES**

---

# ACCÉS A LA UNIVERSITAT I TRAJECTÒRIES

---

## «El perfil dels estudiants és més tradicional a les universitats presencials i presenta major diversitat a les virtuals»

### Perfil d'estudiants, motivacions, coneixements i vies d'accés

El perfil dels estudiants és, respecte a l'edició de 2017-2019,<sup>[1]</sup> encara més tradicional a les universitats presencials, mentre que a les universitats virtuals presenta major diversitat, amb estudiants més grans, d'origen social i nivell educatiu més baix, amb responsabilitats familiars i menys presència de dones.

S'observa un increment i consolidació de la via d'accés per PAU (84%) a les universitats presencials, mentre que a les universitats virtuals les «altres vies» tenen una major importància, especialment els cicles formatius de grau superior (CFGs), que guanyen pes entre el 2018 i el 2021.

	Característiques sociodemogràfiques (en %)						Vies d'accés (en %)		
	Dona	NFF baix	Orig. soc. baix	Prog. estrang.	Parella o casat/da	Fills/es	PAU	CFGs	Altres vies
Virtual	58.3	27.6	11.3	9.5	61.8	27.9	25.1	35.6	39.3
Presencial	63.9	17.8	8.7	14.9	33.0	1.6	83.8	10.3	5.9
Total	63.3	18.8	9.0	14.4	36.0	4.4	77.5	13.0	9.5

Les motivacions d'accés són més expressives (centrades en el gust per l'estudi i el coneixement) entre les dones, els estudiants que accedeixen per CFGs o altres vies i els majors de 27 anys.

El nivell de coneixement del grau és més alt entre els estudiants de major nivell formatiu familiar, entre els nadius, els més grans i els que accedeixen per vies diferents a les PAU. També entre els estudiants de les universitats virtuals, especialment en Enginyeries i Ciències.

---

[1] L'enquesta de Via Universitària 2017-2019 es va passar durant el primer trimestre de 2018. L'informe es publicà al maig de 2019. L'informe complet es pot trobar a <https://www.vives.org/programes/estudiants/viauniversitaria-2/#publicacions>

---

## ACCÉS A LA UNIVERSITAT I TRAJECTÒRIES

---

### Trajectòries acadèmiques, motius d'interrupció i ritme acadèmic

S'observa un increment de la complexitat de les trajectòries: 1 de cada 5 estudiants ha interromput el seu itinerari educatiu, que en el cas de les universitats virtuals passa a 2 de cada 3 estudiants.

L'edat es presenta com un dels factors més determinants d'interrompre la trajectòria durant el grau, mentre que abans d'accedir a la universitat ho són els recursos familiars i l'edat.

Les persones de més edat i amb progenitors estrangers tenen més dificultats per progressar en els estudis al ritme de la resta. És especialment important tenir en compte les variables acadèmiques, ja que les persones que dibuixen trajectòries discontinües caracteritzades per un ritme més lent i les interrupcions, juntament al fet de fer estudis a distància, són les circumstàncies associades a un major risc de retard, sense oblidar que la problemàtica s'accentua per alguns àmbits com en el cas d'Enginyeries i Ciències Experimentals.

**«1 de cada 5 estudiants ha interromput el seu itinerari educatiu, que en el cas de les universitats virtuals passa a 2 de cada 3 estudiants. Els factors més determinants són l'edat i els recursos familiars»**

Interrupcions	Virtual	Presencial	Virtual	Presencial
	...entre secundària i universitat (en %)		...durant el grau (en %)	
Dona	29.9	8.3	23.6	4.9
Majors de 27 anys	31.5	35.8	28.0	24.5
Origen social baix	41.0	13.1	21.7	6.7
Nivell formatiu familiar baix	39.3	13.1	23.3	6.5
Total	30.1	10.6	26.2	7.6

**«Cal implementar plans d'acompanyament a l'estudiant al llarg de tot el procés educatiu, tant en el moment previ a accedir als estudis, en el moment de canvi o abandonament, i també si es detecta retard com a situació prèvia d'abandonament»**

---

# ACCÉS A LA UNIVERSITAT I TRAJECTÒRIES

---

## PROPOSTES

### Informació i orientació

---

Cal augmentar la informació sobre el sistema educatiu i millorar l'orientació per part dels centres educatius. És important disposar d'un servei d'orientació i acompanyament que ajudi la persona a adoptar el seu camí d'acord amb els seus interessos i circumstàncies.

### Metodologies docents

---

És necessari reflexionar i crear espais de renovació i actualització de les metodologies docents per tal que estiguin al servei d'un aprenentatge més significatiu i adaptat al perfil dels estudiants.

### Acompanyament a l'estudiant

---

Dissenyar i implementar plans d'acompanyament a l'estudiant segueix sent clau. Aquest acompanyament que ha d'aparèixer en el moment de canvi o abandonament d'estudis, però també quan es donen mostres de retard com a situació prèvia de l'abandonament. Acompanyament abans, després i durant.

### Finançament

---

Els recursos econòmics no han de ser un element de segregació en el progrés i l'èxit acadèmics. Insistim: és imprescindible que l'equitat sigui l'eix de les polítiques d'educació superior.

---

#### Capítol complet en:

DAZA, Lúdia; ELÍAS, Marina; SÁNCHEZ-GELABERT, Albert; TROIANO, Helena. «Accés a la universitat i trajectòries».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.

# **CONDICIONS D'ESTUDI**

---

## CONDICIONS D'ESTUDI

---

### «Les dones continuen mantenint una dedicació més alta als estudis; s'observa un increment de la dedicació dels homes en les feines de casa i cura d'altres»

#### Dedicació als estudis

S'observa una dedicació elevada als estudis dels estudiants universitaris: el 50.8% tenen dedicació exclusiva a l'estudi i només el 26.1% compaginen la feina amb els estudis de manera continuada. No hi ha hagut canvis respecte del 2018.

Es detecta una reducció del temps de dedicació al transport i a les aficions i vida social, provocada probablement per la COVID-19. Igual que al 2018, les dones continuen mantenint una dedicació més alta als estudis i menys a les aficions i la vida social.

S'observa un increment de la dedicació dels homes en les feines de casa i cura d'altres, tendint cap a la igualtat de gènere en aquest aspecte.

#### Assistència a classe

L'assistència a classe és elevada (aquesta edició inclou les classes en línia organitzades en resposta a la COVID-19): un 67.6% assisteixen a la major part de les classes. Aquest resultat és lleugerament inferior al del 2018 (un 71.9%), probablement perquè les classes en línia siguin menys atractives i pels confinaments i riscos de les classes presencials.

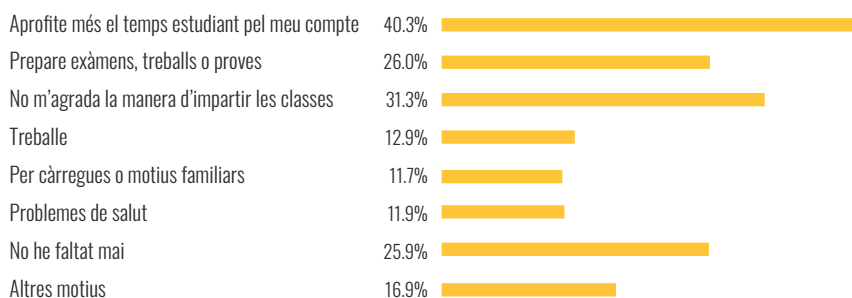
Igual que al 2018, hi ha una relació positiva entre l'assistència a classe i la mitjana d'expedient, que és més elevada en el cas de les dones, dels estudiants que assisteixen a més del 75% de les classes, dels estudiants de classe social alta, dels estudiants de més edat i dels estudiants d'estudis de l'àmbit de les Humanitats.

El motiu principal de no assistir a classe és que els estudiants consideren que aprofiten més el temps treballant per compte seu o perquè no els agrada la manera d'impartir classes, igual que al 2018.

**«El motiu principal de no assistir a classe segueix sent que els estudiants consideren que aprofiten més el temps treballant per compte propi»**

#### Motius per no assistir a classe

---



---

# CONDICIONS D'ESTUDI

---

## PROPOSTES

### Estudiants

---

Qui assisteix més a classe té una qualificació mitjana d'expedient més elevada, per tant es recomana assistir a les classes malgrat pugui semblar que s'aprofita més el temps estudiant per compte propi.

Es recomana participar en els òrgans de govern de les universitats per exigir millores en la manera d'impartir les classes, si es considera motiu de no assistir-hi, o bé per transmetre qualsevol altre neguit a la Universitat.

### Universitats

---

Tenint en compte que el motiu principal que valoren els estudiants per no assistir a classe és que consideren que poden aprofitar més el temps treballant pel seu compte o perquè no els hi agrada, es recomana a la Universitat que s'hi promogui l'ús de noves metodologies que puguin ajudar en aquest sentit, a fer les classes més atractives i profitoses per als estudiants. Diverses accions que s'hi podrien dur a terme són: la formació del professorat en metodologies docents, la creació de grups de treball entre professors, l'establiment de premis docents, la valoració de la docència en la carrera professional...

Tenint en compte el millor rendiment del temps dedicat als estudis que obtenen els estudiants més grans de 31 anys, es podrien organitzar formacions d'organització i optimització del temps als estudiants més joves.

També es podria augmentar l'oferta de classes en línia en diferit atès que és la modalitat a la qual més assisteixen els estudiants més grans.

### Administració

---

D'acord amb les recomanacions anteriors, seria responsabilitat de l'Administració abastir les eines i els recursos necessaris a les universitats per introduir les propostes descrites en aquest apartat.

Atès que s'observen diferències per classe social i per edat en la importància de fer una vida independent, com a motiu de treballar durant els estudis, una mesura que podria anar en la línia de l'equitat dels estudiants seria una política de beques que permetés, als estudiants de classe social baixa i als de més de 31 anys, accedir-hi fàcilment.

---

#### Capítol complet en:

CASALPRIM, Montserrat; SABRIÀ; Betlem. «Condicions d'estudi».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022.*

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.



# **FINANÇAMENT DELS ESTUDIS: INGRESSOS I HABITATGE**

# FINANÇAMENT DELS ESTUDIS: INGRESSOS I HABITATGE

## «La regió Vives s'ajusta a un model de finançament dels estudis universitaris que assumeix la no emancipació de l'estudiant de la llar familiar»

### Finançament

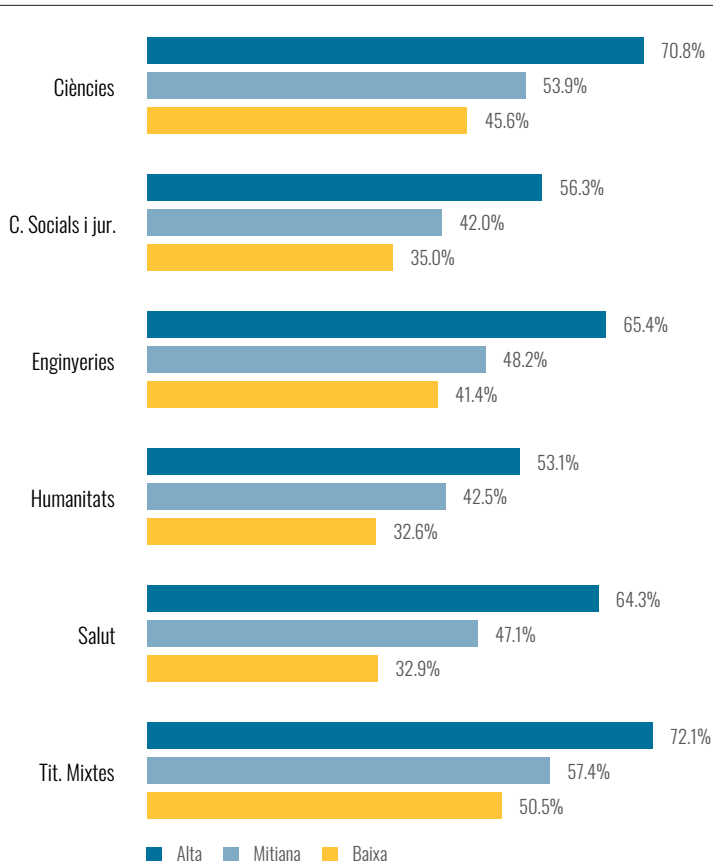
La regió Vives s'ajusta a un model de finançament dels estudis universitaris que assumeix la no emancipació de l'estudiant de la llar familiar, un pes molt fort de l'economia familiar en el finançament dels estudis i un suport públic no absolut d'aquests estudis.

Això encaixa amb un sistema de beques feble, tot i el cost subvencionat de les taxes universitàries.

La importància de fonts alternatives de finançament (sempre complementàries) creix entre els estudiants de grups socials menys afavorits (beques i treball durant el curs, fonamentalment).

S'observa una associació negativa entre la percepció d'empitjorament de la situació financera familiar degut a la COVID-19 i la importància dels ingressos familiars i, sobretot, dels procedents de treball durant el curs.

Percentatge d'ingressos procedents dels progenitors per àrea d'estudi i classe social d'origen



### Habitatge

De lluny, l'allotjament familiar és el tipus més freqüent entre els estudiants de tota la mostra, independentment de l'origen social i la nacionalitat. Tot i la molt elevada freqüència de l'allotjament familiar, també s'observa una probabilitat d'accés a residències universitàries lleugerament major entre estudiants d'origen més acomodats, i un major lloguer compartit entre qui és d'origen menys afavorit.

No s'observen canvis substancials a aquest patró de finançament i d'habitatge respecte a l'edició 2017-2019. En tot cas, les diferències socioeconòmiques s'accentuen lleugerament en l'allotjament en habitatge en propietat i accés a residències universitàries.

**«L'allotjament familiar és el tipus d'habitatge més freqüent entre els estudiants»**

---

# FINANÇAMENT DELS ESTUDIS: INGRESSOS I HABITATGE

---

## PROPOSTES

### Finançament

---

Modular el sistema de beques perquè s'ajusti millor a les diferències per nivell socioeconòmic dels estudiants.

Millorar la sensibilitat del sistema de beques i taxes universitàries al major esforç econòmic que suposa la tria d'algunes carreres o camps d'estudi.

Atenent al recent context actual, cal trobar mesures de suport econòmic específiques pels estudiants més perjudicats financerament per la pandèmia de la COVID-19, ja que compten amb menys suport de les famílies d'origen o menys ingressos per treball durant el curs.

### Habitatge

---

Cal afavorir el recurs a residències estudiantils o lloguer entre estudiants d'origen social menys afavorit.

### Currículum i calendari acadèmic

---

Atesa la relativa major importància del treball durant el curs, convé enfortir la flexibilització curricular i de calendari acadèmic; especialment, en titulacions que es poden percebre com a més costoses o arriscades per estudiants d'origen social menys afavorit.

#### Capítol complet en:

ORTIZ, Luís. «Finançament dels estudis: ingressos i habitatge».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.

**CARACTERÍSTIQUES DEL  
PROCÉS D'ENSENYAMENT  
I APRENTATGE**

# CARACTERÍSTIQUES DEL PROCÉS D'ENSENYAMENT I APRENENTATGE

La percepció de l'alumnat sobre les metodologies docents ha canviat de manera clara respecte al 2018, ja que s'ha incrementat un 5.1% la presència de metodologies actives i un 6.9% les metodologies innovadores, en detriment de les metodologies tradicionals. És especialment notable el descens (16 punts) de les metodologies tradicionals en el cas de les Humanitats i les Ciències.

La capacitat d'adaptació del professorat universitari és innegable, però les limitacions pel que fa als coneixements pedagògics en contextos d'ensenyament a distància poden haver impactat en el tipus d'activitats docents proposades i la seva aplicació.

Les activitats preferides dels estudiants continuen sent les mateixes que en l'edició anterior, és a dir, les que promouen un aprenentatge actiu i experiencial.

S'observa una davallada lleugera en la percepció sobre les activitats d'avaluació. La davallada és notable, però, en el cas dels exàmens. El que l'alumnat valora més positivament, com en l'edició anterior, és el treball individual, sobretot en el cas de les Humanitats.

Valoració de les diferents activitats segons l'àmbit de la titulació (mitjana)\*

	Humanitats		Socials		Ciències		Salut		Enginyeries		Global				
	2018	2021	2018	2021	2018	2021	2018	2021	2018	2021	2018	2021			
Classes magistrals	6.6	6.0	▼	6.0	5.7	▼	6.4	5.9	▼	6.3	5.8	▼	6.2	5.8	▼
Llegir	7.1	6.5	▼	6.1	5.5	▼	6.9	6.1	▼	6.4	5.6	▼	6.3	5.6	▼
Exposicions orals	6.4	5.7	▼	6.8	6.2	▼	6.7	5.9	▼	6.4	5.6	▼	6.5	5.8	▼
Exercicis	7.4	7.3	▼	8.1	7.9	▼	8.5	8.4	▼	8.2	8.0	▼	8.2	8.0	▼
Contingut web	4.4	4.3	▼	5.1	5.1	▶	4.4	4.0	▼	4.3	4.0	▼	4.6	4.5	▼
Construir/dissenyar objecte	6.8	6.9	▲	7.1	7.2	▲	6.9	6.9	▶	6.0	5.7	▼	8.1	8.1	▶
Pràctiques a l'aula	7.3	7.1	▼	7.7	7.4	▼	7.5	7.5	▶	7.8	7.7	▼	7.4	7.4	▼
Pràctiques de laboratori	7.3	6.8	▼	7.6	7.3	▼	8.7	8.6	▼	8.6	8.7	▲	7.8	7.7	▼
Pràcticum	7.1	6.7	▼	8.3	8.2	▼	8.1	8.3	▲	8.8	9.0	▲	7.2	7.4	▲

(\*) Per elaborar la taula, cal tenir en compte que per respondre a aquestes preguntes cada estudiant havia d'escollir una valoració entre 5 categories (1 = "gens d'acord", 2 = "en desacord", 3 = "indiferent", 4 = "d'acord" o 5 = "molt d'acord"). En les taules s'ha recollit la mitjana de totes les respostes. Per fer uniformes els resultats amb la resta de capítols, s'ha transformat aquesta escala qualitativa d'1 a 5 en una escala quantitativa de 0 a 10.

Malgrat que l'alumnat valori positivament el treball individual, les dades demostren que la manca d'interacció i comunicació presencial fruit de la pandèmia han deixat empremta. Els estudiants volen treballar a soles, però amb acompanyament. I valoren especialment l'acompanyament presencial. El que l'alumnat ha enyorat, sobretot durant la pandèmia, és la presència física i tota aquella comunicació que succeeix de manera informal.

**«La manca d'interacció i comunicació presencial fruit de la pandèmia han deixat empremta»**

---

## CARACTERÍSTIQUES DEL PROCÉS D'ENSENYAMENT I APRENTATGE

---

### «La pandèmia ha ajudat a impulsar una tendència de renovació metodològica que, probablement, té més a veure amb l'ús de tecnologia que amb la incorporació de pràctiques docents innovadores»

L'alumnat percep un impacte negatiu en l'aprenentatge fruit de la pandèmia. Malgrat això, les dades mostren un impacte en les valoracions baix i es confirma que l'ensenyament a distància ha estat una solució per a continuar aprenent en moments de privació de la interacció social i ha afavorit l'estalvi de temps.

Des del vessant docent, sembla que la pandèmia ha ajudat a impulsar una tendència de renovació metodològica que, probablement, té més a veure amb l'ús de tecnologia que amb la incorporació de pràctiques docents innovadores.

#### PROPOSTES

Ampliar la formació del professorat universitari sobre metodologies actives i innovadores i sobre l'ús efectiu de les tecnologies digitals per a ensenyar i aprendre.

Reforçar els processos de renovació metodològica, tenint en compte les diferències i especificitats de les titulacions.

Facilitar un major reconeixement d'actuacions docents innovadores.

Incorporar i desenvolupar la competència digital docent en el currículum dels ensenyaments de grau.

Crear un equip/comitè per a l'atenció de situacions d'emergència que impactin en la docència i l'aprenentatge.

Establir protocols de contingència per poder continuar amb l'ensenyament-aprenentatge tant en situacions de no-presencialitat com de falta de connexió virtual. És a dir, establir mecanismes perquè es mantinguin uns mínims espais de comunicació, interacció i intercanvi d'informació siguin quines siguin les situacions de privació en les quals ens trobem.

Aprofundir en anàlisis que ens informin sobre la relació entre els resultats obtinguts i la valoració de la satisfacció de l'actuació docent que rep el professorat.

#### Capítol complet en:

PONS, Ernest; NOGUERA, Ingrid; MARTÍNEZ, Miquel. «Característiques del procés d'ensenyament i aprenentatge».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.

# **VINCULACIÓ AMB LA UNIVERSITAT**

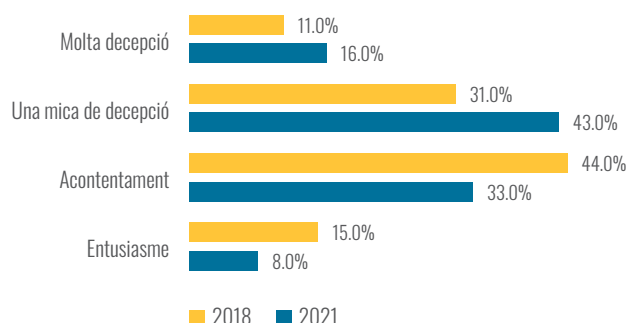
# VINCULACIÓ AMB LA UNIVERSITAT

## «4 de cada 10 estudiants fa una valoració positiva de la resposta de la seva universitat davant la COVID-19, proporció que s'incrementa lleugerament en l'atenció del professorat als estudiants»

### Experiència universitària i expectatives

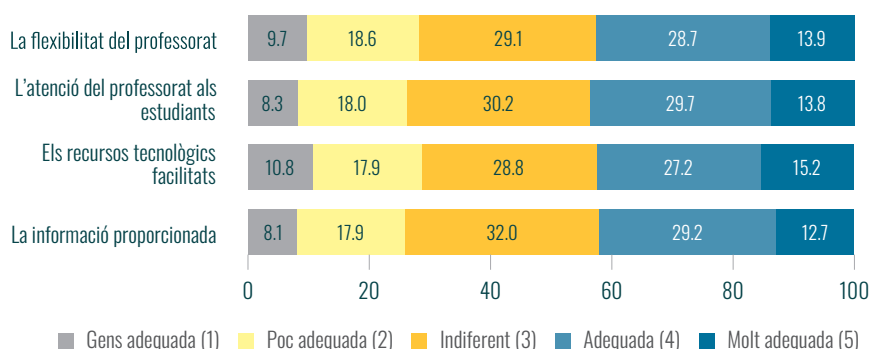
El sentiment sobre l'experiència universitària és majoritàriament negatiu: un 59% de l'alumnat manifesta molta o una mica de decepció. Tanmateix, cal contextualitzar aquesta decepció, ja que una majoria destacada dels estudiants enquestats pensen que estan ben preparats per incorporar-se al món laboral-social i que la universitat els ha ajudat força, s'han sentit integrats al grup d'estudiants i conclouen que la universitat és per a ells i elles.

### Satisfacció general amb l'experiència universitària



Pel que fa a la resposta de la seva universitat davant la pandèmia de la COVID-19 durant el primer quadrimestre del curs 2020-2021, 4 de cada 10 estudiants universitaris en fa una valoració positiva, una proporció que s'incrementa lleugerament quan ens referim a l'atenció del professorat als estudiants. D'altra banda, quasi 3 de cada 10 estudiants considera poc adequada la resposta de la universitat davant les esmentades circumstàncies, especialment pel que fa als recursos tecnològics, que és l'aspecte pitjor valorat.

### Resposta de la universitat durant el primer quadrimestre del curs 2020-2021 davant la pandèmia



Quant a les expectatives futures destaca el reconeixement de que la formació els permetrà trobar feina relacionada amb els estudis. En relació amb el futur previst en finalitzar la titulació, el 50% preveu continuar estudiant un màster i el 17% treballar, un 2.9% continuarà estudiant un altre grau, un 2.5% un doctorat i un 5.5% altres estudis.



---

# VINCULACIÓ AMB LA UNIVERSITAT

---

## Mobilitat internacional

El percentatge d'estudiants que han efectuat una estada en una universitat estrangera durant la seva trajectòria d'estudis se situa en el 6.2%, dada que suposa un descens de quasi dos punts respecte al 2018. Un 21.6% de qui no ha fet una estada a l'estranger atribueix la decisió a les restriccions derivades de la pandèmia de la COVID-19.

**«Les dificultats econòmiques es consideren un obstacle per a la mobilitat internacional»**

## Benestar emocional

Un 17.1% dels estudiants manifesta haver patit depressió durant els darrers dotze mesos. En el cas de l'ansietat, el percentatge arriba al 19.5%, mentre que en el cas d'altres problemes de salut mental se situa en un 10.2%.

## PROPOSTES

**«És necessària una reflexió profunda sobre la participació minoritària de l'alumnat en òrgans institucionals i associacions estudiantils, ja que és clau tant per al funcionament de les universitats com per al tipus de cultura que aquestes pretenen promoure»**

Cal atendre en estudis futurs si la decepció amb l'experiència universitària és conjuntural deguda a la pandèmia de la COVID-19 o si es tracta d'una certa tendència estructural relacionada amb els diversos canvis culturals, socials i tecnològics en què ens trobem immersos en l'actualitat.

És necessària una reflexió profunda sobre la participació minoritària de l'alumnat en òrgans institucionals i associacions estudiantils, ja que és

clau tant per al funcionament de les universitats com per al tipus de cultura que aquestes pretenen promoure.

Cal analitzar i reflexionar sobre les percepcions de l'alumnat pel que fa a les respostes de les universitats a la pandèmia en termes d'informació, d'adequació de les tecnologies, d'atenció i de flexibilitat del professorat, per tal de poder determinar les possibilitats d'actuació en aquest tipus de situacions.

És convenient observar com evoluciona la problemàtica de la salut mental i aprofitar l'experiència viscuda per generar serveis d'atenció a la salut mental de l'alumnat.

### Capítol complet en:

ARIÑO, Antonio; LLOPIS, Ramon; MOLINA-LUQUE, Fidel. «Vinculació amb la universitat».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.

**VIA UNIVERSITÀRIA DES DE  
LA PERSPECTIVA DE GÈNERE**

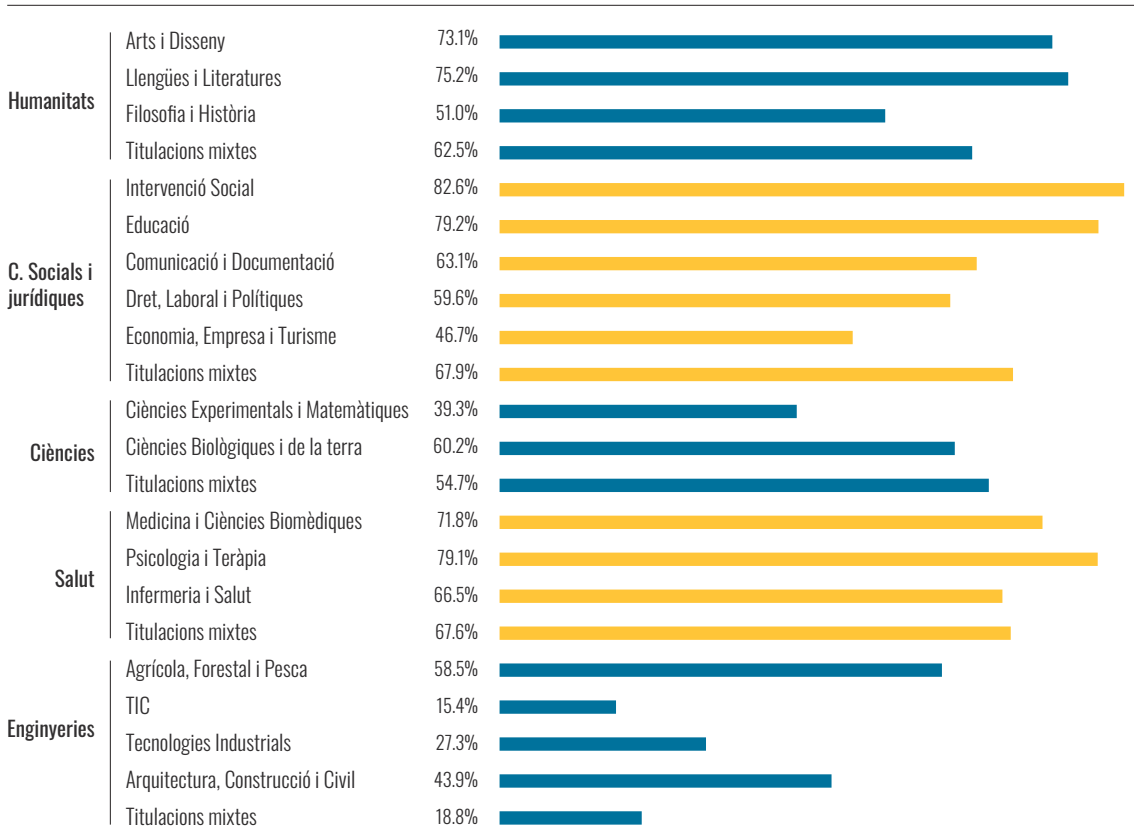
## PERSPECTIVA DE GÈNERE

### «La feminització de la matrícula universitària s'acompanya d'una polarització segons els estudis, en una universitat on la “ceguesa de gènere” continua vigent tant en la docència com en la investigació»

#### Matriculació segons àmbit de coneixement

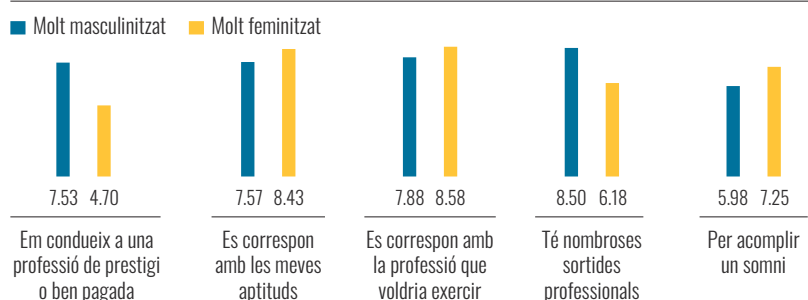
La feminització de la matrícula universitària s'acompanya d'una polarització segons els estudis, en una universitat on la «ceguesa de gènere» continua vigent tant en la docència com en la investigació.

Percentatge de dones en la matrícula universitària per subàmbits de coneixement



Les titulacions «d'homes» són triades en major mesura per les nombroses sortides professionals, el prestigi o el sou, mentre les carreres «de dones» són triades principalment per les aptituds, la professió i complir un somni.

#### Motivacions (mitjana)



---

## PERSPECTIVA DE GÈNERE

---

### «Les dones presenten unes pràctiques d'estudi més responsables i dediquen més hores que els seus companys a les exigències acadèmiques»

#### Dedicació a l'estudi i bretxa de temps

Les dones presenten unes pràctiques d'estudi més responsables i dediquen més hores que els seus companys a les exigències acadèmiques. Els homes, en canvi, dediquen més hores a la setmana a la feina remunerada.

L'anàlisi en termes de bretxa de temps, considerant altres responsabilitats més enllà de les acadèmiques i laborals, dibuixa una realitat on les dones es dediquen més a les feines de casa i cura dels altres mentre que els homes es dediquen més a les seues aficions i vida social.

Aquesta sobrecàrrega per a les dones a l'àmbit domèstic s'incrementa significativament a mesura que augmenta l'edat de l'alumnat.

En el transcurs d'una setmana lectiva normal, quantes hores dediques de mitjana a les activitats següents? Hores mitjanes per sexe

	Dona	Home	Bretxa <sup>1</sup> de temps (total)	Bretxa <sup>1</sup> de temps (+ 32 anys)
Total hores setmana dedicades a classes i estudis autònom	38.02	34.83	+ 3.19	+ 1.86
Total hores dedicades només a estudiar	17.27	15.70	+ 1.57	+ 0.79
Total hores setmana dedicades a feines de casa i cura d'altres (fills o dependents)	9.74	8.74	+ 0.99	+ 3.92
Total hores setmana dedicades a feina remunerada	7.02	8.23	-1.21	-3.49
Total hores dedicades a aficions i vida social	11.83	14.11	-2.28	-1.89

1. Hores dona - hores home

---

# PERSPECTIVA DE GÈNERE

---

## PROPOSTES

**Orientació lliure d'estereotips de gènere per a avançar cap a un major equilibri en la matrícula de les titulacions més feminitzades i masculinitzades.**

- Atraure talent femení a les àrees tecnològiques per a prevenir l'increment de la «bretxa digital de gènere».
- Donar visibilitat a models masculins i femenins que trenquen amb els estereotips de gènere.
- Donar suport a les persones que s'aventuren en estudis on el seu sexe és minoritari.

**Transversalitzar la perspectiva de gènere en la docència de totes les àrees de coneixement, especialment en les que formen les futures generacions de docents, com són les titulacions de magisteri i el màster de professorat d'educació secundària.**

- Afavorir els entorns d'aprenentatge inclusius, emprant un llenguatge inclusiu i no sexista, referències bibliogràfiques equilibrades per sexe, de manera que es visibilitzen les dones de la disciplina.
- Revisió dels continguts docents per a incorporar l'impacte de gènere.

**Introduir la problemàtica de la conciliació en la població estudiantil**

- Afavorir la flexibilitat per a persones amb responsabilitats familiars i la prolongació d'estudis al llarg de tota la vida.

Capítol complet en:

SOLER, Inés. «Via Universitària des de la perspectiva de gènere».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.

# **ELS ESTUDIANTS DE MÀSTER**

# ELS ESTUDIANTS DE MÀSTER

## «El perfil dels estudiants de màster es caracteritza per ser una dona de classe alta i jove»

### Característiques dels estudiants de màster

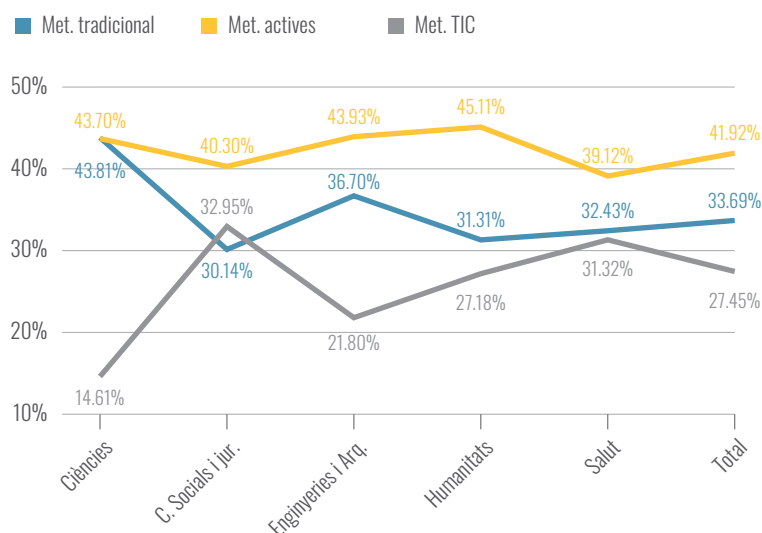
El perfil dels estudiants de màster es caracteritza per ser una dona de classe alta i jove. Poc més de la meitat d'aquests estudiants combinen els estudis amb feines relacionades, i 7 de cada 10 presenten una trajectòria contínua de grau a màster, sense canvis disciplinaris destacables.

Perfil dels estudiants								
Àmbit	Sexe (% dones)	Edat mitjana (sd)	Classe social (% alta)	Procedència (% internacional)	Situació familiar (% solter)	Lloc de residència (% amb els progenitors)	Font d'ingressos (% treball propi)	Trajectòria contínua al llarg de la formació
Ciències	54.1%	26.36 (5.59)	63.9%	19.2%	54.5%	39.0%	25.3%	66.7%
Ciències Socials i Jurídiques	65.3%	30.19 (8.36)	55.6%	16.6%	45.6%	38.9%	45.9%	54.0%
Enginyeria i Arquitectura	36.6%	27.33 (5.36)	69.5%	20.8%	59.0%	41.0%	34.5%	69.5%
Humanitats	66.6%	30.50 (10.00)	58.5%	21.3%	49.4%	39.6%	38.5%	53.4%
Salut	79.2%	29.02 (8.11)	56.5%	15.7%	42.5%	40.3%	42.6%	61.9%
TOTAL	56.9%	28.89 (7.58)	60.9%	18.3%	50.5%	39.8%	40.0%	60.7%

Els estudiants manifesten que les motivacions principals en l'elecció dels estudis de màster estan lligades al desenvolupament professional, més enllà del valor merament credencialista d'obtenir un títol.

### Experiència acadèmica i expectatives

L'experiència acadèmica i social al màster ha estat condicionada per la situació COVID-19. Hi ha hagut un impacte directe en les metodologies docents i pràctiques avaluatives en gairebé tots els àmbits. En aquesta edició s'han utilitzat metodologies actives i innovadores davant de pràctiques més tradicionals. L'examen deixa pas a l'avaluació contínua i al treball autònom com a protagonistes de l'avaluació. No obstant això, hi ha un impacte negatiu en la integració social i acadèmica segons manifesten els estudiants de màster.



---

# ELS ESTUDIANTS DE MÀSTER

---

Les expectatives de futur són altes en relació al fet que els estudis de màster permetran trobar feina relacionada o bé aconseguir-ne una altra de més bona.

La satisfacció dels estudiants vers els estudis cursats és alta: una part important farien els mateixos i a la mateixa universitat.

## PROPOSTES

El perfil personal dels estudiants definit en aquesta promoció, així com l'impacte econòmic en l'àmbit familiar de la situació COVID-19, evidencia la importància de revisar l'efectivitat de les polítiques d'accés als màsters, tot atenent al principi d'equitat participativa, i alhora afavorir específicament els ajuts a l'estudi.

Els estudiants manifesten que han optat pels estudis de màster en primera preferència, però alhora el seu nivell d'informació és baix. Així mateix, una part dels estudiants no tenen un projecte professional definit més enllà del màster. Aquestes dades confirmen que és important enfortir els sistemes d'informació i d'orientació en la transició grau-

màster, per tal de facilitar una presa de decisió més informada, durant el màster i en la transició posterior.

La situació COVID-19 ha estimulat l'ús de les noves tecnologies a les classes i l'impuls de pràctiques més actives i innovadores en relació a l'edició anterior, que han estat valorades positivament pels estudiants. En aquest sentit, és important reflexionar sobre els models formatius híbrids a fi d'incorporar-ne els avantatges en el procés d'ensenyament-aprenentatge en l'àmbit de màster. Cal mantenir i potenciar les pràctiques docents actives i innovadores en les classes de

màster, i també la disponibilitat dels recursos tecnològics i la formació del professorat per fer viable una docència de qualitat.

La major dificultat en l'àmbit acadèmic derivada de la situació COVID-19 va lligada a la interacció entre companys i el professorat, i n'ha afectat negativament la integració acadèmica. En la recerca de noves modalitats formatives cal considerar mecanismes que garanteixin la integració de l'estudiant i el sentiment de pertinença com a aspectes clau de la formació.

---

### Capítol complet en:

TORRADO, Mercedes; FIGUERA, Pilar. «Els estudiants de màster».

En *Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris. Informe general 2020-2022*.

Castelló de la Plana: Xarxa Vives d'Universitats, 2022.



# CONCLUSIONS

---

# CONCLUSIONS

---

**Antonio Ariño Villarroya**  
Catedràtic de Sociologia de la Universitat de València

**Ramon Llopis Goig**  
Catedràtic de Sociologia de la Universitat de València

**Miquel Martínez Martín**  
Catedràtic de Teoria de l'Educació de la Universitat de Barcelona

**Ernest Pons Fanals**  
Professor titular d'Economia de la Universitat de Barcelona

Ens trobem davant del tercer informe del programa Via Universitària de la Xarxa Vives d'Universitats. Aquest projecte va néixer l'any 2014 amb l'objectiu de generar informació rigorosa, objectiva i àmplia sobre les condicions de vida i les formes de vinculació amb l'estudi de la població estudiantil universitària de la Xarxa Vives. Després de tres onades, la primera conclusió és que l'enquesta de Via Universitària s'ha consolidat clarament com a font d'informació. El nombre d'estudiants que l'han respost no ha parat de créixer respecte edicions anteriors, gràcies a l'esforç col·lectiu de les universitats de la Xarxa Vives participants i dels respectius serveis de qualitat i d'estudiants que hi ha treballat per difondre el projecte.

Al llarg del document s'han anat desgranant els resultats obtinguts de manera detallada. Ara, per tancar l'informe, presentem a continuació un resum de les principals conclusions que ens aporta.

Cal tenir en compte algunes diferències importants entre aquesta enquesta i l'anterior. En el segon informe (2019) es va prioritzar l'anàlisi dels resultats de l'enquesta sota una triple perspectiva que prioritzava els eixos de la diversitat, l'equitat i la qualitat. En la tercera onada s'ha volgut mantenir aquesta aproximació, però, a més, s'ha afegit una perspectiva addicional per analitzar els possibles impactes derivats de la pandèmia de COVID-19.

**«L'enquesta ha esdevingut un referent imprescindible perquè els darrers anys s'ha generat un elevat consens sobre la necessitat de parar atenció a la dimensió social de les universitats»**

L'enquesta ha esdevingut un referent imprescindible perquè els darrers anys s'ha generat un elevat consens sobre la necessitat de parar atenció a la dimensió social de les universitats. El Comunicat de Roma de finals del 2020 és molt explícit en la importància de garantir l'equitat d'oportunitats al sistema universitari, tant a nivell d'accés, de progrés acadèmic, com d'inserció laboral. I, mentrestant, Espanya continua sense participar al projecte EUROSTUDENT, de manera que els resultats que es presenten en aquest informe esdevenen un referent clau per una bona part de les universitats de la regió Vives que hi participen.

Amb aquest afany i seguint l'enfocament d'anàlisi de les primeres edicions, el qüestionari de la tercera onada es va construir tot considerant que aquesta vegada coincideix en el temps amb l'impacte de la COVID-19. Aquest cop s'ha demanat als estudiants que prenguin com a referència el primer quadrimestre del curs 2020-2021. És a dir, un període on l'activitat universitària es va veure molt condicionada per les restriccions sanitàries derivades de la pandèmia. Per això l'informe conté una informació especialment valuosa atès que prové directament de l'experiència, les vivències i la percepció dels estudiants durant la situació d'emergència viscuda arran de la pandèmia de COVID-19.

Això fa que d'aquest informe es puguin extreure conclusions de tres tipus:

- Confirmar, o no, les tendències detectades a l'anterior onada en relació amb els tres eixos esmentats: diversitat, equitat i qualitat.
- Identificar impactes conjunturals de la COVID-19; i
- Anticipar possibles canvis en les tendències prèvies, derivats de la COVID-19.

---

## CONCLUSIONS

---

**«La universitat presencial es manté, i fins i tot augmenta, com a pol d'atracció d'un perfil d'universitari tradicional, jove i que accedeix per les PAU»**

**«La universitat virtual actua com a dispositiu de segona oportunitat per a perfils amb trajectòries més complexes i d'origen social més baix»**

Per fer-ho, l'informe s'ha basat en una mostra molt àmplia, de gairebé 50.000 respostes. Això permet disposar de resultats que són rellevants fins i tot a nivell d'àrees de coneixement o de grups de titulacions, fet que permet enriquir l'anàlisi.

Comencem la revisió de conclusions per allò que és continuació de tendències importants que venen d'abans de la pandèmia. La primera d'aquestes tendències és la de confirmar que el perfil general dels estudiants a les universitats presencials respon al que podem qualificar d'un «perfil tradicional». Les dades d'aquesta onada ens han permès separar la universitat virtual i la presencial, de manera que es pot afinar més l'anàlisi en relació al perfil de les persones que accedeixen a la universitat. Mentre que la universitat presencial es manté, i fins i tot augmenta, com a pol d'atracció d'un perfil d'universitari tradicional, jove i que accedeix per les PAU, a la universitat virtual augmenta el perfil d'estudiants més grans, amb altres vies d'accés i amb responsabilitats laborals i familiars. Així, la distribució és desigual segons la modalitat d'universitat. En paral·lel, el fenomen de la segregació horitzontal no només es dona en l'elecció dels estudis, sinó que ara també es reflecteix entre universitats. El creixement del sistema universitari, amb una ampliació considerable d'oferta privada i virtual, ha suposat canvis en la composició social de l'alumnat universitari. S'observa que, així com la universitat virtual actua com a dispositiu de segona oportunitat per a perfils amb trajectòries més complexes i d'origen social més baix, la distribució per gènere en els diferents ensenyaments mostra diferències més elevades que en la presencial.

Si ho comparem amb la situació de tres anys abans, tampoc es detecten canvis en relació amb les interrupcions que es produeixen en els itineraris formatius d'alguns estudiants, ja sigui abans d'accedir a la universitat o bé un cop començats els estudis universitaris. Aquesta tercera onada confirma que les condicions socials, econòmiques i laborals continuen sent la causa majoritària de les interrupcions. Per tant, a nivell d'equitat tampoc s'ha avançat, perquè l'enquesta mostra com les interrupcions segueixen molt vinculades a la manca d'equitat.

En canvi, sí que s'ha detectat una certa millora en relació amb la dimensió de l'orientació. Perquè, de manera general, el nivell de coneixement en accedir a un grau ha augmentat respecte de l'onada anterior, ja que s'ha passat d'una puntuació mitjana de 5.5 a 6.2, en una escala que va de 0 a 10.

Un altre dels aspectes que reclama la nostra atenció és la dimensió econòmica. La darrera enquesta aporta en aquest sentit resultats molt similars a l'anterior. I confirma que el principal suport pel finançament dels estudis universitaris són les economies familiars. Aquesta és una conclusió important a efectes de política universitària, perquè demostra que les barreres econòmiques no tenen a veure només amb els preus de les matrícules sinó, sobretot, amb el cost d'oportunitat que suposa decantar-se pels estudis universitaris.

Aquesta realitat té molt a veure amb l'actual sistema de subvenció de les matrícules i un sistema de beques que resulta feble. En qualsevol cas, la progressiva diversificació de perfils que s'ha esmentat abans es tradueix també en un increment de les fonts alternatives de finançament, que resulten en tot cas complementàries sobretot pels estudiants que pertanyen a grups menys

---

## CONCLUSIONS

---

**«És necessari millorar l'accés dels grups socials menys afavorits a totes les fonts de finançament, promovent alternatives a l'economia familiar»**

**«La majoria dels estudiants estan força segurs de les seues capacitats i pensen que la seva experiència universitària ha estat reeixida»**

afavorits. A més de les beques, cal destacar el recurs al treball durant el curs o el treball durant les vacances. I, un cop més, el recurs als préstecs apareix com a més freqüent entre els estudiants amb famílies amb més capacitat d'endeutament. Tot això ens recorda la necessitat de millorar l'accés dels grups socials menys afavorits a totes les fonts de finançament, promovent alternatives a l'economia familiar.

Una altra de les característiques més clares, i que gairebé no ha canviat, és la percepció que els estudiants tenen sobre llur dedicació als estudis, que consideren elevada i que valoren amb una mediana global de 35 hores a la setmana.

Es constata, també, un elevat grau d'assistència a classe de la gran majoria dels estudiants. Una bona part, el 68 %, manifesta que assisteixen a més del 75 % de les classes, i només una xifra marginal ho fa a menys del 25 % de les classes. I, com ja passava fa tres anys, el principal motiu declarat per no assistir a classe resulta ser la consideració per part dels estudiants de que poden aprofitar més el temps treballant pel seu compte o de que no els agrada la manera d'impartir classes.

Tampoc és cap novetat l'elevada dedicació als estudis dels estudiants universitaris. Així, un 51 % d'estudiants tenen dedicació exclusiva a l'estudi i només el 26 % compaginen la feina amb els estudis de manera continuada. Naturalment, aquestes dades varien molt en funció de l'edat i del tipus d'estudis: a Ciències Socials i Jurídiques son més freqüents els estudiants que tracten de compaginar treball i estudi que a Ciències Experimentals. També en funció de la classe social: els estudiants de classe social alta tenen un percentatge de dedicació completa als estudis més alt i un percentatge de compaginació dels estudis amb una feina d'alta dedicació més baix.

Una altra de les conclusions importants, que no mostra canvis respecte a fa tres anys, és la dificultat per implicar més als estudiants, tant a nivell dels processos d'aprenentatge, com en relació amb la resta de dimensions de la vida universitària. En aquest sentit, la participació dels estudiants en activitats culturals és molt reduïda, i no mostra senyals d'anar a l'alça. I aquesta és una situació que també es detecta en el cas de la participació institucional i associativa.

Un dels aspectes on la valoració dels estudiants continua sent molt positiva té a veure amb les seves perspectives d'incorporació al món laboral, ja que la majoria d'estudiants pensa que estan ben preparats. La majoria estan força segurs de les seves capacitats i pensen que la seva experiència universitària ha estat reeixida.

Però també crida molt l'atenció que en aquests aspectes valoratius apareixen diferències importants i estadísticament significatives entre dones i homes. Les diferències més gran les trobem en aquelles titulacions molt masculinitzades. En aquestes, el 56,8 % de les dones experimenten una mica o molta decepció respecte a la carrera que estudien, front a un 49,6 % dels homes.

De fet, cal destacar que les diferències de gènere van en sintonia amb les detectades ja a la segona onada de l'enquesta. Però aquest cop ha estat possible aprofundir una mica més en la interpretació de les diferències. D'entrada, es

---

## CONCLUSIONS

---

### «La superioritat numèrica de les dones a la universitat no es tradueix en una veritable feminització del món universitari»

conclou que la superioritat numèrica de les dones a la universitat no es tradueix en una veritable feminització del món universitari i que continua regint-se amb poca perspectiva de gènere.<sup>[2]</sup>

Les dones s'orienten sovint cap a les branques amb menys prestigi i reconeixement social. Encara que les dones presenten unes pràctiques d'estudi més responsables, compleixen més i millor que els seus companys amb les exigències acadèmiques i obtenen millors resultats, sembla que se senten menys valorades que ells. Presenten una autopercepció de les seves capacitats més baixa i aquestes inseguretats estan molt presents entre les estudiants de les àrees més masculinitzades, on es troben encara com a impostores que han de demostrar la seva vàlua.

Un altre tret important té a veure amb les interrupcions en l'itinerari formatiu. Quan no es tracta de breus interrupcions en la trajectòria educativa, sinó de la decisió de reprendre els estudis en altres períodes vitals, parlem de la universitat de les segones oportunitats. I les dades apunten a que els homes són més propensos a reenganxar-se als estudis a una edat tardana. L'esforç que suposa tornar a incorporar-se a l'estudi no sempre pot ser assumit per les dones, sobretot si es té en compte que sobre elles recau la major part de les càrregues de cura dels altres. A l'enquesta hem trobat que com més edat tenen els estudiants i les estudiantes, més se n'accentuen les diferències respecte a la forma d'exercir l'ofici d'estudiant, i si hi afegim el condicionant del gènere, es pot dir que les dones resulten més perjudicades.

Les responsabilitats familiars poden ser una qüestió relativament poc rellevant quan parlem de la població universitària més jove, però a mesura que la proporció d'estudiants majors augmenta, la problemàtica de la conciliació es

### «A mesura que la proporció d'estudiants majors augmenta, la problemàtica de la conciliació es trasllada també a l'àmbit universitari»

trasllada també a l'àmbit universitari. Mentre són joves, les dones realitzen una inversió de temps i esforç major que els homes en la seva formació universitària. Això afavoreix que tinguin millor rendiment i menor taxa d'abandonament. No obstant això, a mesura que intervé el factor edat, les càrregues familiars afecten més a dones que a homes i la bretxa del temps s'accentua. Convé destacar que la universitat de les segones

oportunitats no és igual per a tots i totes, no implica les mateixes renúncies i la menor proporció de dones que accedeix a edats madures és la prova de les dificultats que comporta.

Passarem ara a fer referència a les especificitats dels estudiants de màster. Cal destacar que en aquesta tercera onada el nombre d'estudiants de màster que ha

---

[2] Vegeu *El biaix de gènere en el reclutament, la promoció i la retenció del personal a les universitats (informe 2019)*, coordinat pel Grup de Treball d'Igualtat de Gènere de la XVU. Aquest informe realitza una anàlisi sobre el biaix de gènere en la carrera professional i acadèmica dels diferents col·lectius de les comunitats universitàries de la Xarxa Vives (alumnat, PAS i PDI). El sistema d'indicadors seleccionat per a l'anàlisi permet informar a la comunitat acadèmica i a la societat de la situació de les dones en les universitats, comparar la informació amb la situació d'altres territoris, i dissenyar les polítiques més adients per corregir-ne els desequilibris existents. Més informació a <https://www.vives.org/book/el-biaix-de-genere-en-el-reclutament-la-promocio-i-la-retencio-del-personal-a-les-universitats-informe-2019/>

---

## CONCLUSIONS

---

**«La bretxa en l'accés a la universitat s'incrementa progressivament, de manera que la probabilitat de cursar estudis de màster és superior en estudiants de classe alta, i sobretot en els estudis científics»**

**«La pandèmia ha empitjorat l'economia de les famílies»**

respost l'enquesta s'ha incrementat considerablement. I això ens ha permès avançar en un millor coneixement del seu perfil.

D'una banda, es constata una forta feminització de la matrícula als ensenyaments de màster universitari, similar a la que es dona als ensenyaments de grau. A més, la gran majoria d'estudiants matriculats a màster accedeixen als estudis de màster directament del grau i amb una certa trajectòria contínua al llarg de tota la seva formació, sense canvis d'àmbit d'estudi destacables. Aquesta continuïtat explica la similitud en el perfil dels participants per àmbits, en variables com ara el gènere, l'edat o la dedicació a temps complet. No obstant això, s'observen algunes diferències respecte al grau en variables com la classe social: la bretxa en l'accés a la universitat s'incrementa progressivament, de manera que la probabilitat de cursar estudis de màster és superior en estudiants de classe alta, i sobretot en els estudis científics, àmbit on la família és la font fonamental de finançament dels estudis.

Una part dels estudiants continua al nucli familiar, però més de la meitat viuen independents. Les dades mostren que els estudiants utilitzen formes i estratègies diferents de transició al mercat qualificat, amb diferències segons l'àmbit professional. Així, una part dels estudiants ja estan inserits en el seu camp laboral qualificat, situació que comparteixen amb els estudis; mentre que d'altres continuen amb un rol principal d'estudiant. Les oportunitats laborals en els titulats de carreres tècniques són elements clarament facilitadors d'aquesta transició.

Independentment de la titulació, els estudis de màster continuen sent una component important per a la formació inicial i contínua dels professionals qualificats. Els participants en aquesta tercera onada donen importància als estudis de màster per considerar-los instruments de desenvolupament professional. En termes generals, els interessos professionals tenen un pes molt important en les seves eleccions. Tanmateix, la importància de motivacions de naturalesa més extrínseca, com el prestigi o les sortides professionals, mostra un patró diferent en funció dels àmbits i del gènere.

Fins aquí s'ha posat l'èmfasi en els aspectes que presenten una certa continuïtat amb les anteriors onades. Però el fet d'haver centrat la tercera enquesta en el que ha passat al primer trimestre del curs 2020-2021, condueix a una identificació de certs impactes directes de la pandèmia de la COVID-19.

D'entrada, cal destacar l'impacte sobre l'economia de les famílies que, com s'ha apuntat més amunt, és la font principal de finançament dels estudis universitaris. Quan s'ha preguntat als estudiants pel canvi de la situació financera familiar a causa de la COVID-19, només un 2.5% de la mostra va declarar que havia millorat, mentre que la resta es va distribuir proporcionalment entre qui declara que havia empitjorat (46.3%) i qui declara que s'havia mantingut igual (51.1%). Per tant, l'impacte ha estat clar, però no massa diferent del que s'estima que pot haver estat l'efecte pel conjunt de la població de referència.

Un altre dels impactes directes té a veure amb el grau de satisfacció dels estudiants. Quan es pregunta als estudiants per la seva satisfacció amb l'experiència universitària, fins a un 59% mostra una mica o molta decepció; el

---

## CONCLUSIONS

---

33% restant mostra certa satisfacció i un 8% mostra entusiasme. Aquestes dades plantegen diferències clares respecte a l'enquesta anterior on, per exemple, el percentatge d'estudiants que mostraven entusiasme era del 15%. En termes generals, per tant, es detecta una certa insatisfacció amb la universitat i els estudis universitaris. Però caldrà esperar a futures dades per identificar si és tan sols una circumstància purament conjuntural.

Un altre aspecte cada cop més important, també afectat per la pandèmia, és el de la mobilitat. D'una banda, la proporció d'estudiants que manifesta la intenció de participar en algun programa de mobilitat internacional és elevat, de gairebé el 41.1%. Però la proporció que declara haver-ho fet és relativament baixa, del 6.2%. Aquest valor és inferior al de l'onada anterior (8%), però sens dubte això està relacionat amb la pandèmia.

De fet, a l'enquesta es van incloure preguntes específiques per tractar de conèixer millor l'impacte real de la pandèmia en les relacions dels estudiants amb les seves universitats. Es tracta de la resposta de la universitat en termes d'informació, recursos, atenció i flexibilitat. El cas és que els quatre aspectes obtenen valoracions semblants per part dels estudiants. La síntesi global és que quatre de cada deu estudiants fa una valoració positiva de la resposta de la seva universitat. I que aquesta proporció incrementa lleugerament quan ens referim a l'atenció del professorat als estudiants. Per altra banda, tres de cada deu estudiants es mantenen en una posició neutral, cosa que afecta més l'avaluació de la informació proporcionada. Finalment, quasi tres de cada deu estudiants considera poc adequada la resposta de la universitat davant les esmentades circumstàncies, especialment pel que fa als recursos tecnològics, que és l'aspecte pitjor valorat.

Fruit de la conjuntura, també s'han inclòs a l'enquesta preguntes relacionades amb el benestar emocional. En aquest cas no es poden comparar els resultats amb onades anteriors, ja que és el primer cop que s'han formulat aquestes preguntes. Però per facilitar-ne la valoració s'han seguit les definicions de l'Enquesta Europea de Salut que, bàsicament, consisteix a preguntar si la persona entrevistada ha patit alguna vegada depressió, ansietat crònica o cap altre problema de salut mental, i en cas que respongui de manera positiva, se li ha preguntat si ha sigut en els darrers dotze mesos i si ha tingut diagnòstic mèdic.

El que mostren les dades analitzades és la urgència d'incorporar aquesta dimensió entre els aspectes que cal considerar dins la vida universitària. Que un 26.4% dels estudiants de grau declari haver patit en alguna ocasió depressió, dels quals més de la meitat durant els dotze mesos previs a l'enquesta, és una dada prou eloqüent en aquest sentit. En el cas de l'ansietat crònica, es detecten circumstàncies diferents. Així, un 22.8% assenyalava que ha patit ansietat crònica alguna vegada, però una gran majoria d'aquests declara haver-la patit en els darrers dotze mesos.

Finalment, s'han detectat impactes clars de les restriccions en relació amb la valoració dels procés d'estudi i aprenentatge dels estudiants. La conclusió general és que la percepció de l'estudiantat sobre les metodologies docents ha canviat substancialment en la darrera enquesta, passant de ser predominants les metodologies tradicionals (60.4%) en l'edició de 2018, a incrementar-se un 5.1% la presència de metodologies actives i un 6.9% les metodologies innovadores.

**«És urgent incorporar la salut mental entre els aspectes a considerar dins la vida universitària»**

---

## CONCLUSIONS

---

### «S'ha constatat una tendència cap a un canvi de paradigma educatiu»

Més enllà de les dificultats, s'ha constatat una tendència cap a un canvi de paradigma educatiu. Ara bé, aquestes dades podrien explicar-se considerant que l'estudiantat pot estar valorant el format d'ensenyament a distància com un element innovador, més enllà que s'hagin donat veritables canvis en les pràctiques pedagògiques. En aquest sentit, caldria esperar que en un procés de millora de les metodologies docents, també ho feren les activitats docents. Però la valoració que fan els estudiants de les activitats docents ha disminuït o, en el millor dels casos, s'ha mantingut. Les dades ens demostren que les activitats de preferència continuen sent les mateixes que en la passada edició; aquelles que promouen un aprenentatge actiu i experiencial.

Tot i que la capacitat d'adaptació del professorat universitari és innegable, la manca de planificació i les limitacions pel que fa als coneixements pedagògics en contextos d'ensenyament a distància, poden haver impactat en el tipus d'activitats docents proposades i la seva aplicació. En definitiva, la pandèmia ha situat les universitats davant d'una nova realitat. Una realitat que planteja, més que mai, la necessitat d'un canvi de paradigma docent davant la multiplicitat de formats d'ensenyament i aprenentatge que està incorporant la societat digital. Que requereix una reflexió en profunditat sobre la docència i les seqüències formatives a la universitat i que demana posar en marxa accions que comportin una transformació en la manera d'entendre en què consisteix ser docent en el context actual.

### «Els estudiants avui dia són nadius digitals i, en aquest sentit, la universitat necessita transformar-se»

La pandèmia ens ha mostrat que algunes coses es poden fer millor amb menys presencialitat, mentre que altres requereixen conservar, consolidar i millorar les activitats presencials. És evident que els estudiants avui dia són ja estudiants digitals i, en aquest sentit, la universitat necessita transformar-se. La situació derivada de la pandèmia ha mostrat aquesta necessitat amb més cruesa, especialment a les universitats presencials. Cal valorar com s'avança cap a un model híbrid amb menys presencialitat, amb ràtios molt més reduïdes en activitats presencials, identificar aquelles activitats lectives que mereixen ser dissenyades per un grup gran; i seleccionar els continguts que siguin més estratègics per assolir un bon nivell d'aprenentatge en cada titulació. Cal aprofitar l'ampli bagatge de recerca disponible sobre l'ensenyament mediat per tecnologies per fer-ho possible.

En definitiva, les respostes a l'enquesta ens dibuixen una universitat en fase de profunda transformació. Amb un panorama ple de reptes, però també d'oportunitats.



# **EQUIP DE TREBALL**

---

## EQUIP DE TREBALL

---

El programa ha estat desenvolupat per un equip interdisciplinari de docents, persones que es dediquen a la recerca, expertes en qualitat i representants d'estudiants provinents de les diferents institucions col·laboradores en el programa, i s'ha organitzat en diferents equips de treball.

Els equips de treball són els següents:

- **Direcció científica**
- **Direcció tècnica**
- **Direcció executiva**
- **Consell assessor**
- **Equip de recerca**
- **Equip tècnic de qualitat**

### DIRECCIÓ CIENTÍFICA

La direcció científica ha estat formada per persones dedicades a la recerca vinculades a la direcció i coordinació del primer i el segon informe de resultats de Via Universitària. Les funcions d'aquest grup han estat de suport al desenvolupament del programa a partir de l'experiència adquirida. A banda de l'assessorament en els aspectes tècnics, els seus integrants participen en l'establiment de contactes amb la resta de col·laboradors del programa, així com en l'anàlisi dels resultats.

**Antonio Ariño Villarroja**, catedràtic de Sociologia de la Universitat de València.

**Ramon Llopis Goig**, catedràtic de Sociologia de la Universitat de València.

**Miquel Martínez Martín**, catedràtic de Teoria de l'Educació de la Universitat de Barcelona.

**Ernest Pons Fanals**, professor titular d'Economia de la Universitat de Barcelona.

### DIRECCIÓ TÈCNICA

La direcció tècnica correspon a l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (AQU Catalunya):

**Anna Prades Nebot**, cap de l'Àrea d'Internacionalització i Generació del Coneixement d'AQU Catalunya.

**Daniel Torrents Vila**, gestor de projectes de l'Àrea d'Internacionalització i Generació del Coneixement d'AQU Catalunya.

La direcció tècnica s'ha encarregat, entre d'altres, de tasques tècniques en els treballs preparatius, el treball de camp, l'anàlisi de dades i el debat dels resultats.

### DIRECCIÓ EXECUTIVA

La direcció executiva ha donat suport a la direcció tècnica en el desenvolupament de les diferents fases de treball, així com en el contacte i la coordinació amb les institucions i persones participants en el programa.

**Ignasi Casadesús i Olucha**, secretari executiu de la Xarxa Vives d'Universitats

**Maria Teresa Albero Francés**, cap de projectes de la Xarxa Vives d'Universitats

**Enric Sendra Duro**, cap de comunicació de la Xarxa Vives d'Universitats

**Grisela Soto Personat**, tècnica d'activitats de la Xarxa Vives d'Universitats

---

## EQUIP DE TREBALL

---

També s'ha comptat amb l'assessorament de Ricard Martínez, director de la Càtedra de Privacitat i Transformació Digital de la Universitat de València.

### CONSELL ASSESSOR

Aquest òrgan està integrat per un conjunt d'actors clau al voltant del programa, amb funcions d'assessorament sobre l'orientació i el contingut del qüestionari i/o participant del debat dels resultats.

**Jordi Montaña**, vicepresident I de la Xarxa Vives d'Universitats.

**Maria Teresa Signes**, vicerectora d'Estudiants i Qualitat de la Universitat Abat Oliba CEU.

**Rosario Ferrer Cascales**, vicerectora d'Estudiants i Empleabilitat de la Universitat d'Alacant.

**Rosa Mariño Mesías**, cap del Consell de la Qualitat de la Universitat d'Andorra.

**Anabel Galán-Mañas**, vicerectora d'Alumnat i Ocupabilitat de la Universitat Autònoma de Barcelona.

**Marta Ferrer Garcia**, vicerectora d'Estudiants i Participació de la Universitat de Barcelona.

**María José González Solaz**, vicerectora d'Estudiants i Vida Universitària de la Universitat CEU Cardenal Herrera.

**Sara Pagans Lista**, vicerectora d'Estudiantat, Mobilitat i Ocupació de la Universitat de Girona.

**Carmen Touza Garma**, vicerectora d'Estudiants de la Universitat de les Illes Balears.

**Esther Jiménez López**, vicerectora de Comunitat Universitària de la Universitat Internacional de Catalunya.

**Inmaculada Rodríguez Moya**, vicerectora d'Estudiantat i Compromís Social de la Universitat Jaume I.

**Montserrat Rué Monné**, vicerectora d'Estudiants i Ocupabilitat de la Universitat de Lleida.

**José Juan López Espín**, vicerector d'Estudiants i Coordinació de la Universitat Miguel Hernández d'Elx.

**Carles Sigalés Conde**, vicerector de Docència i Aprenentatge de la Universitat Oberta de Catalunya.

**Fatiha Nejari Akhi-elarab**, vicerectora de Docència i Estudiantat de la Universitat Politècnica de Catalunya.

**María Esther Gómez Martín**, vicerectora d'Estudiants i Emprenedoria de la Universitat Politècnica de València.

**Pablo Pareja Alcaraz**, vicerector adjunt al rector i de Professorat i de Relacions amb la Comunitat de la Universitat Pompeu Fabra.

**Carlo Gallucci Calabrese**, vicerector de Relacions Internacionals i Estudiants de la Universitat Ramon Llull.

**Maria Bonet Donato**, vicerectora d'Estudiants i Ocupabilitat de la Universitat Rovira i Virgili.

**Isabel Vázquez Navarro**, vicerectora d'Estudis i Política Lingüística de la Universitat de València.

**M. Àngels Pinyana Garriga**, vicerectora d'Ordenació Acadèmica de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

**Marta Fonolleda Riberaygua**, directora de l'Agència de Qualitat de l'Ensenyament Superior d'Andorra.

**Àngels Alegre Sánchez**, directora de l'Observatori de l'Estudiantat de la Universitat de Barcelona.

**Vera Sacristán Adinolfi**, presidenta de l'Observatori del Sistema Universitari.

Representants de l'estudiantat de les universitats de la Xarxa Vives.

---

## EQUIP DE TREBALL

---

### EQUIP DE RECERCA

L'anàlisi dels resultats de l'enquesta ha anat a càrrec d'un equip redactor format per docents i persones dedicades a la recerca de les universitats participants en el programa. El grup ha incorporat persones vinculades a l'elaboració dels informes previs i s'ha ampliat amb altres analistes seleccionats per la seua expertesa sobre els diferents àmbits temàtics analitzats en l'enquesta. Els membres de l'equip de recerca pertanyen a les universitats del programa, i conformen un col·lectiu amb representació institucional i territorial àmplia.

El personal investigador ha treballat en coordinació amb la direcció tècnica i científica i ha participat en els treballs de disseny del qüestionari, d'exploració i anàlisi de les dades així com de difusió i debat dels resultats:

**Montserrat Casalprim Ramonet**, directora del Centre d'Estudis Virtuals i d'Extensió Universitària, professora d'Economia i investigadora del GRIE (Grup de Recerca Interdisciplinari en Educació) de la Universitat d'Andorra.

**Betlem Sabrià Bernadó**, professora de Matemàtiques i investigadora del GRIE (Grup de Recerca Interdisciplinari en Educació) de la Universitat d'Andorra.

**Ingrid Noguera Fructuoso**, professora lectora Serra Hünter al Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona.

**Helena Troiano i Gomà**, sociòloga de l'educació, especialitzada en temes d'educació superior, doctora en Sociologia i professora del Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

**Lídia Daza Pérez**, doctora en Sociologia i professora del Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació de la Universitat de Barcelona.

**Albert Sánchez-Gelabert**, sociòleg de l'educació i investigador a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Universitat Oberta de Catalunya.

**Marina Elias Andreu**, doctora en Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona i professora i investigadora del Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona.

**Mercedes Torrado Fonseca**, professora titular del Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació i coordinadora de l'Equip de Recerca TRALS (Transicions acadèmiques i laborals) de la Universitat de Barcelona.

**Pilar Figuera Gazo**, professora titular del Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació i membre de l'Equip de Recerca TRALS (Transicions acadèmiques i laborals) de la Universitat de Barcelona.

**Fidel Molina Luque**, catedràtic de Sociologia, IP del Grup Consolidat GESEC (Grup d'Estudis Societat, Salut, Educació i Cultura), director de l'INDEST (Institut de Desenvolupament Social i Territorial) de la Universitat de Lleida.

**Luis Ortiz Gervasi**, professor agregat del Departament de Ciències Polítiques i Socials de la Universitat Pompeu Fabra.

**Inés Soler Julve**, tècnica d'Igualtat a la Unitat d'Igualtat de la Universitat de València, doctora en Sociologia i màster en Gènere i Polítiques d'Igualtat.

### EQUIP TÈCNIC DE QUALITAT

Aquest òrgan està integrat pels responsables de les unitats de qualitat de les universitats participants, com a tècnics d'enllaç del programa a cada universitat, amb l'objectiu d'aprofitar els resultats de l'enquesta i incorporar-los als processos de decisió estratègica.

**Jesús Montes Peral**, director del Departament de Qualitat de la Universitat Abat Oliba CEU.

**Manuel Alcocer Alcaraz**, director de la Unitat Tècnica de Qualitat de la Universitat d'Alacant.

---

## EQUIP DE TREBALL

---

**Rosa Mariño Mesías**, cap del Consell de la Qualitat de la Universitat d'Andorra.

**María Paz Álvarez del Castillo**, cap de l'Oficina de Qualitat Docent de la Universitat Autònoma de Barcelona.

**Olga Pujolràs González**, cap del Servei de Qualitat Academicodocent-Agència de Polítiques i Qualitat de la Universitat de Barcelona.

**Dolors Baena Tostado**, responsable del Gabinet tècnic del Rectorat de la Universitat de Barcelona.

**Agnés Castillo Ramón**, tècnica de la Unitat de Desenvolupament Estratègic i Qualitat de la Universitat CEU Cardenal Herrera.

**Mireia Agustí Torrelles**, vicegerent de l'Àrea Acadèmica i Qualitat de la Universitat de Girona.

**Maria Jesús Mairata Creus**, cap del Servei d'Estadística i Qualitat Universitària de la Universitat de les Illes Balears.

**Elena Santa María Fernández**, responsable del Servei d'Innovació i Qualitat Educativa (SIQE) de la Universitat Internacional de Catalunya.

**Iván José Barreda Tarrazona**, vicerector adjunt de Planificació i Qualitat de la Universitat Jaume I.

**Carme Sala Martínez**, cap de Qualitat i Planificació Docent de la Universitat de Lleida.

**David León Espí**, cap del Servei de Qualitat de la Universitat Miguel Hernández d'Elx.

**Maria Taulats Pahissa**, directora de l'Àrea de Planificació i Qualitat de la Universitat Oberta de Catalunya.

**Santiago Roca Martín**, responsable de l'Àrea de Planificació, Qualitat i Programes transversals a la Universitat Politècnica de Catalunya.

**José Ricardo Díaz Cano**, cap del Servei d'Avaluació, Planificació i Qualitat de la Universitat Politècnica de València.

**Jordi Campos Díaz**, cap de la Unitat de Projectes, Estudis i Qualitat de la Universitat Pompeu Fabra.

**Mònica Figueres Suñé**, cap d'Ordenació acadèmica i Qualitat a la Facultat d'Educació i Treball Social Pere Tarrés de la Universitat Ramon Llull.

**Ester Sabaté Montagut**, coordinadora del Gabinet de Programació i Qualitat de la Universitat Rovira i Virgili.

**Carmen Dasí Vivó**, directora de la Unitat de Qualitat de la Universitat de València.

**Ricard Giramé Parareda**, director de l'Àrea de Qualitat de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.



**«Via Universitària: accés, condicions d'aprenentatge, expectatives i retorns dels estudis universitaris» és un programa que té com a objectiu generar informació rigorosa, objectiva i àmplia sobre les condicions de vida i les formes de vinculació amb l'estudi de la població estudiantil universitària. La tercera edició es duu a terme entre els anys 2020 i 2022 i ha enquestat a vora 50.000 estudiants de 20 universitats de la Xarxa Vives. El número 14 de la col·lecció Política Universitària recull els resultats principals, conclusions i propostes.**

**Xarxa Vives**   
d'universitats

Universitat Abat Oliba CEU. Universitat d'Alacant. Universitat d'Andorra. Universitat Autònoma de Barcelona. Universitat de Barcelona. Universitat CEU Cardenal Herrera. Universitat de Girona. Universitat de les Illes Balears. Universitat Internacional de Catalunya. Universitat Jaume I. Universitat de Lleida. Universitat Miguel Hernández d'Elx. Universitat Oberta de Catalunya. Universitat de Perpinyà Via Domitia. Universitat Politècnica de Catalunya. Universitat Politècnica de València. Universitat Pompeu Fabra. Universitat Ramon Llull. Universitat Rovira i Virgili. Universitat de Sàsser. Universitat de València. Universitat de Vic · Universitat Central de Catalunya.

Direcció tècnica:



Amb el suport de:



**Generalitat  
de Catalunya**



**AGÈNCIA DE QUALITAT  
DE L'ENSENYAMENT SUPERIOR  
D'ANDORRA**